

ढाळीचे बांधबंदिस्ती

महाराष्ट्र शासनाचे जलसंधारण विभागाचे शासन निर्णय क्र. जलसं.-१०९२/सी.आर.१८२/जल-७ दि.ऑगस्ट, १९९२ नुसार समपातळी / ढाळीच्या बांधाऐवजी वनस्पतीजन्य बांधाचे तंत्रज्ञान वापरणे अपेक्षित आहे. त्यानुसार समपातळी मातीचे बांध/ढाळीचे बांध मातीचे बांध व जैविक बांध यांची सांगड घालून समपातळी बांधाचा छेद ०.७५ चौ.मी. इतका तर ढाळीचे बांधाचा छेद ०.४५ चौ.मी. इतका ठेवून दोन बांधामध्ये उतारानुसार एक किंवा दोन जैविक बांध घेवून कामे करण्यात येत होती. तथापी नियोजन विभाग शासन निर्णय क्र.रोहयो २००७/प्र.९५/रोहयो-१/दि. १६ जुलै २००७ अन्वये ढाळीचे बांध बंदिस्तीची कामे पुर्वी प्रमाणेच ०.९५ चौ.मी., १.०५ चौ.मी. व १.२० चौ.मी. छेदाची करणेस मान्यता दिली आहे.

उद्देश -

- जमिनीची धूप कमी करणे.
- भुपृष्ठावरून वाहणाऱ्या पाण्याची गती कमी करणे.
- जास्तीत जास्त पाणी जमिनीत मुरवून भूगर्भाची पाणीपातळी वाढविणे.

तांत्रिक निकष §

ढाळीचे बांधबंदिस्तीमध्ये पाणी साठवावयाचे नसते. स्थरीकृत बांधालाच थोड्या प्रमाणात उतार देउन बांधावरील क्षेत्रात गोळा झालेले पाणी बांधाच्या वरच्या बाजूला साचून न राहता बांधाच्या वरच्या बाजूने सावकाशपणे वाहून शेताचे बाहेर काढले जाते. त्यामुळे मातीची धुप होत नाही व बांधावर पाण्याचा दाब पण पडत नाही. या उपचारासाठी तांत्रिक मापदंडाचा तपशील पुढीलप्रमाणे

जमिनीचा
प्रकार/उतार
गट

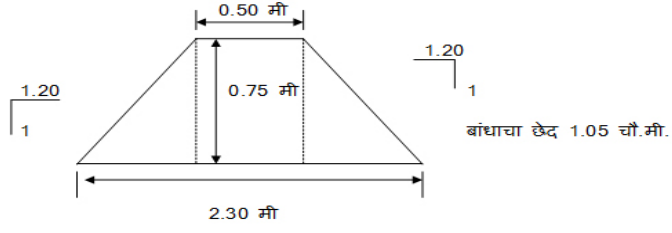
तांत्रिक
मापदंड

	पाया रुंदी मी.	बांधाची उंची मी.	माथा रुंदी मी.	बाजू उतार	बांधाचा काटछेद (चौ.मी.)	बांधाची लांबी मी.	गवती सांडवा संख्या	शेतचर घ.मी.
भारी जमिन	२.५०	०.८०	०.५०	१.२५:१	१.२०	९५	२	४३.२०
मध्यम जमिन	२.३०	०.७५	०.५०	१.२०:१	१.०५	१६५	३	४३.२०
हलकी जमिन	२.००	०.७५	०.५०	१:१	०.९५	२१०	४	४३.२

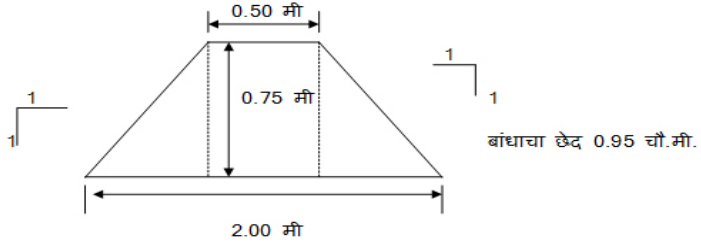
गवती सांडवा व शेतचर कामासाठीची रक्कम मंजूर मापदंडामध्ये समाविष्ट आहे.

बांधाचे संकल्पचित्र

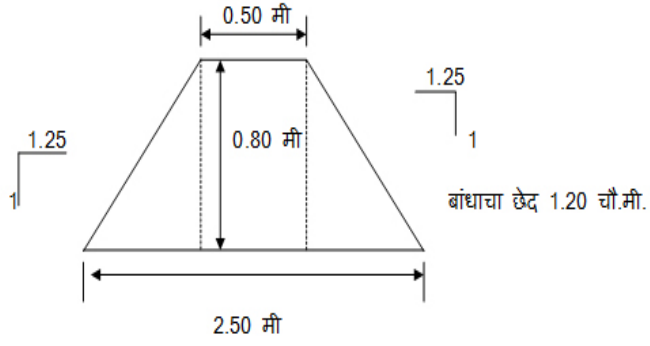
१) भारी जमिन

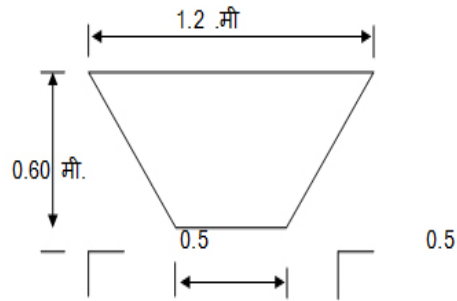
२) मध्यम जमिन

३) हलकी जमिन

शेतचराचे संकल्पचित्र

चराचा छेद -0.54 चौ.मी.